

Doukas, Úpadek a pád Byzance (Decline and Fall of Byzantium)

10. Murad Beg [II, 1421-1451] se dostal k moci v době soužení a zmatku a korunu divokých oliv získal za obrovského povyku a strašlivého pustošení, jak si ukážeme. V době, kdy onemocněl jeho otec, zavolal nejvýše postaveného ze svých služebníků, kterému ve svém jazyce říkají vezír a paša a kterému Římané říkají patricius a mesazon. Ten muž se jmenoval Bajazid. Byl to Albánec, kterému byl od dětství vyměřen osud otroka. Následně se stal společníkem Mehmeda Beje v dobách dobrých i zlých. V době, kdy Temur zabil Mehmedova otce, byl mladičkový Mehmed pronásledován Temurem a Peršany v galatských horách v okolí Ankary, kde se odehrála výše popsaná velká bitva. Bayazid, vystavený mnoha nebezpečím a útrapám vyhnanství a pronásledování, s ním sdílel jeho radosti i strasti. Jak to dokázal?

Když se společně vydali na cestu pěšky, Mehmed, tehdy ještě chlapec, nesnesl útrapy cesty a kvůli otokům nohou už nemohl jít dál. Bajazid ho jako libyjský osel nesl na ramenou na cestě, která trvala mnoho dní, dokud ho bezpečně nedovezl zpět do otcovy říše. Často se Bayazid vzdal jídla v Mehmedův prospěch. Vklouzl do vesnice v přestrojení za dervíše a všude žebral o chléb. Tímto způsobem dokázal nakrmit Mehmeda, čímž se projevil jako dobrý a věrný služebník. Vskutku nikdo se mu nevyrovnal. Když se tedy Mehmed stal mužem a zdědil otcovo panství, odměnil Bajazida podle slov našeho Pána: "Byl jsi věrný v mále, učiním tě vládcem nad mnohým." Jmenoval ho majordomem a pánem všech svých zemí. Bajazid byl druhým Prométheem.

Zatímco Mehmed ještě žil a vládl v míru, Bayazid efektivně spravoval říši, jak nejlépe uměl. Řídil veškerou správu Asie i Thrákie, stejně jako záležitosti týkající se armády a výzbroje, mírového i válečného stavu a všech vojenských střetnutí. Když Mehmed onemocněl, povolal Bayazida a sepsal svou poslední vůli, aby se zbavil veškerého osobního majetku. Ve jménu Boha a jejich proroka a chlebem a solí, které mu poskytl k obživě – tedy k Bajazidově podpoře –, nabádal Bajazida, aby stejně věrně sloužil jeho synu Muradovi jako jemu a aby Muradovi předal jeho panství tím, že ho dosadí na trůn.

Mehmed dále nařídil, aby jeho další dvě děti (Murad byl v té době ve věku dospívání, zatímco jeho dvěma bratrům bylo osm a sedm let) byly vydány do rukou císaře Manuela jako poručníka. Učinil tak proto, že se obával, že je Murad uškrtí, což je jejich zvykem, a což se také stalo. Poté, co Mehmed řádně sepsal závěť, byl přesvědčen, že až zemře, státní záležitosti se mezi jeho dětmi vyřeší v klidu. Ale nestalo se tak. Uvažoval takto: "S mými dvěma syny v rukou císaře bude Murad vládnout svým poddaným bez nepořádků a zmatků, protože vzbouřenci nebudou mít nikoho, koho by mohli postavit do opozice. Děti budou navíc uchráněny před nespravedlivou vraždou a vládce jim poskytne dostatek štědré podpory."

S rukojmími v rukou mohl císař doufat, že Muradovo přátelství zůstane věrné a čisté jako se Hérakleovi dařilo děsit psa holí. Kdyby se navíc nitky Muradova osudu začaly rozplétat, císař mohl povýšit na vládce jednoho z rukojmích, kterého by dobře znal, a kterým by mohl snadno manipulovat jako s dobře živeným hadem na svých prsou. A kdyby jej onen přece jen zradil, protože příroda je neměnná, nevyпустиł by při kousnutí všechn svůj jed. Při takových myšlenkách se císař radoval, ale Štěstěna Římanů při pohledu do budoucnosti jen sténala.

11. Když Mehmed Beg zemřel v Adrianopoli v paláci, který si nechal postavit, jeho mrtvola ležela čtyřicet dní nepohřbená v jeho bytě. Nikdo kromě čtyř mužů, Bayazida a Ibrahima, patricijů neboli vezírů, a dvou lékařů, nevěděl, že zemřel. Tito muži denně vstupovali dovnitř, a když vyšli ven, vedli se šlechtici plané řeči a informovali je, že panovník je nemocný a potřebuje určité léčivé přípravky. Počet mužů vyslaných do Srbska, Konstantinopole a na ostrovy, aby hledali účinné léky pro Mehmeda, byl skutečně ohromující. Lékaři připravili lektvar, který měl pacientovi vyprázdnit střeva a přinést úlevu plicím i játrům. Když ho Mehmed vypil, prasklo mu břicho a jeho vnitřnosti byly zahrabány do země uvnitř místnosti, kde ležel. Pomazali jeho tělo myrhou, omotali kolem něj prostěradlo a položili mrtvolu na lůžko, jako by byl Mehmed živý, byť nemocný.

Všechny tyto úkony prováděli oba vezíři a palácové služebnictvo, kteří neopustili palác ani se s nikým nedali do hovoru. Důvodem bylo, že kdyby se okolní národy dozvěděly o vládcově smrti – Římané, Srbové, Janované, Benátčané a Karamani na východě –, nemohl by se Murad vrátit z hranic Persie. Problém nástupnictví by vyvolal zmatek, armáda by se vzbouřila a Karaman by nemilosrdně vyplenil celý Východ, zatímco křesťané by zase zpustošili území v Thrákie. Turci by tak sklídili neštěstí a Římané štěstí.